

tiral bom mojo staro mamo, da ljudje počno to, kar vedo. Tako tudi g. Peinkih. Njegovo pisanje v določenih delih ima vse znake zaničevanja, žalitev in podcenjevanja, kar kazenski zakonik opredeljuje kot žaljivo obdolžitev in žalitev.

Ne bom se spustil na raven pisca, rad bi njemu in slovenski javnosti sporočil, da zgodovina prej ali pozneje ovrednoti vlogo posameznika in posamezne dogodke. Zasluga za osamosvojitve Slovenije ni v posamezniku, ampak v mnogih posameznikih, oziroma brez celotnega ljudstva ne bi bilo osamosvojitve.

Z g. Peinkihjem ne bom polemiziral javno, bodo pa strokovne priložnosti, ko bo imel možnost potrditi svoje navedbe. Kar se tiče mene sem s »pisem pamfleta« Peinkihjem zaključil.

Miha Butara,
Ljubljana

Na zlati obali madžarskega morja

Delo, 28. junija

Ob zanimivem zapisu z zgornjim naslovom o turističnih privlačnostih Blatnega jezera me je zbudila manjša pomanjkljivost, ki se je zlasti Slovenci ne bi smeli tako pogosto privoščiti. Ko je na zaključku članka omenjeno barje Mali Balaton, poznavalca slovensko-slovanske zgodovine naravnost zbode dejstvo, da niti z besedico ni omenjen kraj s tega področja, ki je za časa vladanja kneza Kocjlja v 3. četrtletju devetega stoletja predstavljal prestolnico slovanske države Spodnje Panonije. To je Blatenski Kostel, ki se je nahajal v bližini današnjega kraja Zalavar in je le nekaj kilometrov oddaljen od jugozahodne obale Blatnega jezera.

Zgodovinskega Kostela do danes ni ostalo kaj prida, saj je bila večina zgradb tistega časa lesenih in jim čas ter zgodovinske ujme tekom stoletij niso prizanesle. Vidni so le kamniti temelji dveh starokrščanskih bazilik, v spomin zgodovinskemu kraju so postavljeni trije spomeniki: bolgarski, nemški in slovenski, Madžari pa so postavili tudi lepo stavbo, v kateri urejajo muzej. Ker gre iz najstarejše slovenske zgodovine – poleg Karantanije – za zelo pomemben pomnik, bi mu morali posvečati veliko več pozornosti. Prav bi bilo, da bi turistične skupine ali posamezniki, ki pogosto obiskujejo kraje ob Blatnem jezeru, zavili tudi tistih nekaj kilometrov stran od hrupnega turističnega vrveža in se ob mirni naravi nižavja Malega Balatona spomnili velike pomembnosti kraja, ki je tam blizu cvetel pred dobrim tisočletjem in je predstavljal pomembno slovansko prestolnico, povezano tudi z zgodovino našega naroda.

Štefan Trajbarič,
Ljubljana

Referendum o drugem tiru bo

Delo, 5. julija

Spoštovana Mojca Kuhar, odnosi z javnostmi Ministrstva za infrastrukturo, veseli me, da ste zapisali (Pisma bralcev, Delo, 7. julija 2017) in navedli številke, ki so lahko kot dokaz v kasnejšem času, kako ste zavajali volilno telo in državljane Slovenije. Namreč mantra »pod milijardo« vašega g. Lebna in ostalih je tako zavajajoča, kot je bila cena Teš 6 na začetku.

Ljudje, ki mešajo praskanje bagerja s tehnologijo TBM v predoru Markovec, kot to počne dr. Damijan, vam ne morejo posredovati natančnih podatkov, ker preprosto ne razumejo materije. Gospa Kuhar, ni lepo, da se spuščate v teme, ki jih ne obvladate in ob tem zavestno zavajate volivce, ki bodo morali jeseni na referendumu.

Najprej primerjate dvotirne predore, ki so zgrajeni in v gradnji z enotirnim drugim tirom. Je to norčevanje ali neznanje? Ko vzamemo vaše podatke o cenah, ki so, mimogrede, tudi nekatere napačne, in izračunamo povprečje, ki nam pove, da v EU stane kilometer dokončanega in opremljenega predora 78 milijonov evrov. Se razume, krat dve cevi, to pomeni 156 milijonov evrov po kilometru na trasi dvotirne proge. Ko pomnožimo to povprečno ceno EU predorov z dolžino 20,5 km predorov na enem tiru in še z 16,5 km ubežnih predorov v polnem profilu ter dodamo še sedem km enotirne proge še brez viaduktov in mostov, kar znaša vsaj še dodatnih 52,5 milijona evrov, dobimo vsoto 2398 milijonov evrov. Ta vsota, izražena na kilometer predora, znese z viadukti več kot 80 milijonov evrov na km. Res pa je, da so pri nas za polovico nižje plače in znaša v investiciji delež plač cca osem odstotkov in bi se investicija lahko v celoti zmanjšala za približno 130 milijonov evrov. Povedano drugače, realna vrednost drugega tira ni malce pod milijardo, ampak še brez kračskih presenečenj precej več kot 3303 milijonov evrov, če govorimo o dvotirni proggi po trasi druge tira in če še odštejemo prihrane zaradi lokalne cenejših delavne sile, je to 3176 milijonov evrov.

Gospod rudarski inženir Matjaž Cerovac, z veliko izkušnjami doma in tudi v tujini, je navajal ceno, ki je bila zgolj gradbeniško izdelan predor in še brez vseh dodatnih stroškov deponij, elektro in trojnih napeljav. Verjamem, da je imel dobronamerne očne stroškov s strani avstrijskega podjetja, s katerim je v preteklosti sodeloval, toda v tej ceni manjka še naša lokalna korupcija in ostala folklor.

Naj navedem samo en primer iz avtocestnega križa. Podjetje Rosenbauer (da govorimo o konkretnih imenih) je takrat izdelovalo TLA hidrant za predore po ceni cca 10.000 evrov. To je hidrant, ki ga lahko izvleče vsak, ker ima tanjšo fleksibilno cev dolžine 120 metrov in primeša penilo in je tako mogoče v predoru samo reševanje. Lahko pogledate, kako učinkovito je, na <https://vimeo.com/207967550>.

Pri nas je uvoznica in zastopnica podjetja Rosenbauer ta izdelek prodala najprej Riku, ki ga je prodalo naprej podjetju SCT. Prosil bi vas, če si upate, da objavite ceno, ki jo je Dars plačal za teh nekaj hidrantov v predoru Trojane in v predoru Vižmarje. Prepričan sem, da si te številke ne boste drznili objaviti, ker bi davkoplačevalci spoznali, zakaj pri nas vse toliko stane.

Andrej Čufer, uni. dipl. inž. arh., MBA,
OrbiPark, d. o. o., Begunje na Gorenjskem

Avstrijska consulting firma ni sodelovala pri oceni vrednosti projekta Drugi tir, mi je pa dostavila povprečje cen za gradnjo enotirnega predora ter dvotirnega predora železnice v različnih vrstah hribine ter z različnimi izkopnimi metodami. Cene so podane od minimalnih, za ugodne pogoje izkopa, do maksimalnih, za neugodne pogoje, za eno- in dvotir. Cene so povprečje spremljanja gradnje takšnih predorov v Evropi. Vzel sem sredinsko ceno, ki je za kompaktne apnenice verjetno optimalna, ter prišel do tako velikih razlik v cenah. Cene vsebujejo vse aktivnosti, ki so potrebne pri gradnji, torej izkop, primarno in sekundarno podgradnjo, postavitve gradbiščne infrastrukture, energetske priključke, ventilacije, odvodnjavanje, dostopne ceste in rovi, ceno opreme in njenega vzdrževanja, odvoz izkopnine in njeno deponiranje itd. Cena ne vsebuje vgradnjo tirov in infrastrukture, ki jo vgrajuje železnica v predorih, signalizacije, telekomunikacijskih vodov, požarne opreme (razen pri gradnji) ter druge opreme potrebne pri transportih v predorih.

Avstrijska firma ima te podatke zaščitene in zato ne smem navajati cen, bi se pa verjetno od njih dalo naučiti, kako disciplinirano voditi in spremljati projekte, da se zapravi čim manj državnega denarja. Zanimiva je primerjava cen gradnje predorov, ki jih navaja g. M. Kuhar (Pisma bralcev, 7. julija 2017), verjetno pa je treba pri tem upoštevati, da so plače naših delavcev od dva- do štirikrat nižje kot v Avstriji, Nemčiji in še posebno v Švici, prav tako tudi odkup parcel in podobno.

Vsekakor se moram vprašati, zakaj družboslovci v vladi ne podpirajo inženirske rešitve prof. Duhovnika in sodelavcev, torej projekt DUSTRO, ki bi pocenil in skrajšal gradnjo, ter omogočil vključitev naše operative v inovativno gradnjo, ter zakaj se niso preučile vse možne različice gradnje ter bi sprejelo najopti-

malnejšo? Enako se ponavlja pri tretji razvojni osi, o Tešu 6 bomo pa verjetno govorili še desetletja.

Matjaž Cerovac,
Šmartno ob Paki

Eko krog – od elitnega aktivizma do natega

Delo, 8. julija

Boštjan Pihler je v rubriki Gostujoče pero v sestavku z zgornjim naslovom zapisal, da je »novinarica, doma iz Zasavja, ki je izmed vseh svojih stanovskih kolegov imela najboljši uvid v delovanje Eko kroga, napisala dva pretenciozna članka o Urošu, malem kmetu, ki premaguje gigantski Lafarge«. In dodal: »Kot navdušenec Ekokrogovega kolektivismu sem ji napisal 'protest' in ona je nehala zavajati.«

Boštjan Pihler, ki me je v dosedanjih zapisih o »nategih« Eko kroga vselej imenoval z imenom in priimkom, se je v Delu temu preračunljivo ognil. Brez potrebe. Piše, da sem po njegovem »protestu nehala zavajati.«

Kako se v svoji domišljavosti moti! Ker sem o Eko krogu, Pihlerju ali Macerlu vedno pisala le tisto, kar sem verjela, nisem mogla nikoli nehati – zavajati. Ker zavajanja nikoli ni bilo. V Eko krog verjamem še vedno ... In kako je naenkrat Pihler tudi pozabljal! V istem prispevku o Macerlu, »malem kmetu«, sem zapisala: »Recept za aktivistično uspešnost v borbi proti državi in kapitalu je kombinacija Macerlove treznosti, pripravljenosti na dialog in premislek ter Pihlerjeve impulzivnosti in 'ekofundamentalizma'.« Takrat ni imel nič proti dvojini, še manj je navijal za kolektiv.

Pihler pravi, da sem imela najboljši uvid v delovanje Eko kroga. Hvala. Zato tudi vem, zakaj so ga v določenem trenutku kolektivno – umaknili iz »prvih vrst«. Preveč impulziven in preveč ekofundamentalen bi lahko postal nevaren, še več – škodljiv – za kolektiv po imenu Eko krog in bi ogrozil njegove dosežke. Kajti ko je kolektiv že dosegel konsenz, da »Macerl sede k pogajanjem«, se je hotel Boštjan še kar streljati ...

Polona Malovrh,
Delo

Ko so aktivisti Eko kroga demonstrirali, prepričevali, zbirali dokaze ..., so Trboveljčani čakali, mnogi z nejeverno prepričanostjo, da se nič ne da narediti, nekateri s posmehom, češ, kaj le mislijo, da so. Večina si je želela, da bi uspeli, da bi dokazali, kako se je mogoče upreti brezobzirnemu kapitalu. Eko krog nas je rešil nevarnih posledic kurjenja z alternativnimi gorivi, zato si zaslužijo naše spoštovanje in hvaležnost. Škoda, da razprtje niso ostale v krogu Kroga. Če prav razumem, je gospod Pihler v članku z zgornjim naslovom ogrožen, ker je gospod Macerl dobil toliko denarja. Res da gre Goldmanova nagrada vedno lahko le posamezniku, vendar avtor mnenja v sobotnem Delu meni, da bi bilo bolje nikomur nič kot pa vsa slava in denar kmetu. To, da ga je moral nekdo predlagati in izpeljati akcijo, imenuje nateg.

Pravi, da je bila za uspeh delovanja Eko kroga odločilna t. i. inženirska pamet. Ne vem, ali je bila ta pri ženskah, ki so opravile vse zahtevno delo zbiranja, urejanja in predstavitve gradiva, ali jih je usmerjal kak inženir. Prav bi bilo, da bi se v javnosti slišala imena in priimki teh delavk iz ozadja, ki so, tako kot vedno ženske na večini drugih področjih, od civilne družbe, do ministrstev, naredile največ. Stiki z javnostjo, dobra predstavitev ciljev in rezultatov so pol uspeha. V tem primeru je bil gospod Macerl, kmet, figura in simbol boja za zemljo, za čisto okolje, za zrak. Bil je dobro izbran zaradi svoje komunikacijske spretnosti, dober govorec, s primernim nastopom. Prav nič ni bilo videti, da mu manjka inženirske pameti. Morda bi moral v javnih nastopih večkrat in z večjim spoštovanjem omeniti svoje sodelavke iz Eko kroga.

Gospod Pihler zapiše: »Da bo iz tega boja v vsakem primeru potegnili tudi materialne koristi, nam je bilo že jasno že dolgo, vsaj od takrat, ko nam je zaupal svojo idejo o kmetiji odprtih vrat.« Torej ima kmet načrte s svojo kmetijo. Grdo in nemoralno?

Tisto, kar je res grdo in česar avtor zapisa ne izreče, je ne deliti denarja. Če je gospod Macerl obdržal zase vse, mi je žal zanj, saj se mora zavedati, da bi brez kolektiva morda še danes bil bitke, za katere bi mu zmanjkalo sredstev. Če je namenil ustrezen delež Eko krogu ali pa bo to še storil, je častivreden mož.

Žal mi je tudi za gospoda Pihlerja. Več kot inženirska pamet je potrebna, da stopiš preko svojega razočaranja, užaljenosti in elitizma. V interesu Eko kroga je zamudil priložnost, da bi molčal.

Mari Žnidaršič,
Klek 42, Trbovlje

Boštjan Pihler, imate akademsko izobrazbo, tudi sodelavki, na kateri se sklicujete. Pa vendar se zdi, da ne razumete današnje kapitalistične usmerjenosti v individualizacijo. To je nekaj, kar je močno sprto z bistvom človeka in človeštva nasploh. S tem v zvezi bi bilo dobrodošlo, ko bi se iz knjige Y. N. Hararija Sapiens seznanili s tremi tipi (imenuje jih sekte) opredeljene človeštva/humanizma. Prostor dopušča zgolj navedbo ključnih razlik med t. i. liberalnim in socialističnim humanizmom. Prvi pravi, da je človeštvo individualistično in biva v vsakem notranjem sapiensu, zato je vrhovna zapoved varovanje notranjega jedra in svobode vsakega homo sapiensa. Od tod izvira, denimo, mantra o človekovih pravicah. To smer zagovarja filozofija, ki je podlaga kapitalizmu.

Druga smer je socialistični humanizem (mogoče zaradi imena Zahod te noče pripoznati), ki je bolj povedna za delovanje ljudi. To ugotavljate tudi sami: bistvena pri vsej zadevi je skupina Eko krog, Macerl je zgolj oseba, ki je bila postavljena spredaj. Ta opredelitev humanizma namreč trdi, da je človeštvo kolektivno in biva v vrsti homo sapiens kot celoti. Vrhovna zapoved je varovanje enakopravnosti vrste homo sapiens oz. je neenakopravnost najhujša kršitev svetosti človeka.

Toliko o temelju, zaradi katerega je Eko krog »kasiral« le obrobno vlogo. Kapitalistični družbenopolitični sistem je v svojem temelju tisti, proti kateremu morate nameriti svojo ost, da ne boste izpadli kot zgolj nevoščljivec Macerlu ali celo, da vam je več do priznanja in nagrade, kot pa do okolja, ki je končno rešeno.

Drugo dejstvo, ki bi ga tudi morali vzeti v obzir: danes je ljudi in raznih projektno-strokovnih skupin že toliko, da je antični koncept komuniciranja vseh v skupini navzven nemogoče. Danes vsako tako skupino ljudi vedno predstavlja le ena oseba (individua). Zaradi že zgoraj omenjene opredelitve humanizma, da je potrebno vse individualizirati. Institucionalni del družbe opredeli ali imenuje vse v skupini praviloma le takrat, ko skupina ni sposobna, ali nikakor ne želi, imenovati eno osebo, ki bi jo zastopala, predstavljala, komunicirala z javnostjo v njenem imenu (vi omenjate zdravnike brez meja).

Macerl seveda ni sam bil bitke z Lafargeem, kar izpostavlja na tak način, da se prav na tej točki zdi vaše pisanje plod izključno »fovšarije« Macerlu. Macerl je bolj slučajno postal tista oseba, ki je za njo stal Eko krog in ki je navzven do medijev (do javnosti) odigrala vlogo, ki naj bi jo odigrala vsaka oseba, ki je danes »silom prilik« predstavnik neke širše grupe sodelujočih. Kot primer: Pahor je oseba, ki predstavlja dva milijona Slovencev. Kdor koli od teh bi tudi upravičeno napisal takšno pismo, kakršnega ste sestavili vi – niti ne morem reči, da je predstavil Eko krog (ali pa si morda domišljate, da ste vi Eko krog).

Ob tem naj izpostavim še to, da Macerl, kolikor sem spremljal to kalvarijo z Lafargeem, nikoli ni nastopal z »jaz sem ...«, ampak vedno z »jaz in Eko krog smo ...«. Pa nisem niti njegov odvetnik niti nekritični navijač. Sem pa zagret pristaš dejstva, da je treba naravo obvarovati v takšni obliki, da človek kot bitje more bivati v njej. Zato mi je nerazumljiva zaplankanost vseh mogočih institucij (in zaposlenih v njih), ki so se sprenevedale in že po nekaj dopisih ali meritvah zraka niso onemogočile Lafargea, ker je zastupil zrak, naravno danost, od katere smo odvisna vsa živa bitja. Enako je glede vode in drugih naravnih danosti. Vse to pa se dogaja spet zaradi zelo preprostega, še vedno pa večini nerazumljivega: ker je vrhovna vrednota dobiček (ekonomska uspešnost), ne pa človek. To naj vas skrbi – ne pa, da je Macerl požel tisto, kar ste zasejali vsi sodelujoči pri bitki za človeka dostojno okolje.

Uroš Blatnik,
Ljubljana

Interes za znanost ali uprizorjanje interesa znanosti?

Delo, 8. julija

V zadnji Sobotni prilogi Dela sta dva članka o kriterijem položaju znanosti pri nas. Prvega je napisal dr. Oto Luthar, drugega pa direktor Pedagoškega inštituta dr. Igor Žagar. Referiral se bom pretežno